

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Мета статті полягає в аналізі особливостей функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах правового режиму воєнного стану.

Методологію дослідження становить використання загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-юридичних методів пізнання, включно з історико-правовим, діалектичним, соціологічним та порівняльно-правовим методами. Зазначені методи в поєднанні з науковими принципами всебічності дослідження, об'єктивності, науковості й обґрунтованості забезпечили комплексне дослідження функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах воєнного стану.

Результати. У статті наголошено, що без належного доступу до правосуддя неможливою є реалізація широкого спектра прав людини. Проаналізувавши стан функціонування судової системи, можна відзначити, що на початку повномасштабного вторгнення постала проблема зі здійсненням адміністративного судочинства на окупованих територіях. Проте судова система змогла впоратися з викликами реальності та почала працювати у видозміненому форматі, який враховує особливості воєнного стану. Проаналізовано актуальні нормативно-правові акти, прийняті Верховною Радою України, рекомендації Верховного Суду та Ради суддів України, які спрямовані на забезпечення доступності та безперервності адміністративного судочинства в умовах воєнного стану. Аргументовано, що функціонування адміністративного судочинства в умовах воєнного стану повинно здійснюватися, зокрема має продовжуватися розгляд адміністративних справ та їх вирішення. Акцентується увага на практичних кроках для покращення ситуації у сфері адміністративного судочинства, які парламент намагається здійснити шляхом прийняття змін до законодавства. Доведено, що зміна територіальної підсудності судів впливає на забезпечення функціонування та доступності правосуддя для громадян.

Висновки. Функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах режиму воєнного стану характеризується тим, що режим конкретного адміністративного суду визначається індивідуально, адже це залежить від ситуації в певному регіоні. Отже, можна констатувати, що законодавець враховує особливості дії правового режиму воєнного стану і вводить процедурні спрощення здійснення адміністративного судочинства та зміну територіальної підсудності адміністративних судів. У зв'язку з розширенням предметної підсудності щодо особливостей провадження у справах за позовними заявами територіального центру комплектування та соціальної підтримки з приводу тимчасового обмеження громадян України у праві керування транспортним засобом під час мобілізації виникає ще одна категорія публічно-правових спорів, під час розгляду яких формуватиметься новітня судова практика. Застосування електронного судочинства є ефективним засобом забезпечення здійснення безперервного функціонування адміністративного судочинства. У цьому аспекті потрібно забезпечити механізми інформаційної безпеки від кіберзагроз. На часі є питання створення правових механізмів, які будуть більш ефективніше реалізовувати справедливий, неупереджений і своєчасний розгляд та вирішення адміністративних справ, що передбачає доступність до правосуддя й дієвий захист прав, свобод та інтересів громадян.

Ключові слова: доступ до правосуддя, адміністративний процес, електронний суд, ЄСІТС, юрисдикція, територіальна, предметна підсудність, мобілізація, адміністративна справа.

Козакевич Олеся,

доктор філософії в галузі
права, старший викладач
кафедри інформаційного,
господарського
та адміністративного
права

Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний
інститут імені Ігоря
Сікорського»
orcid.org/0000-0002-
5528-7008
ol.mk.2019@gmail.com

Романенко Аліна,

студентка III курсу
факультету соціології
та права

Національного технічного
університету України
«Київський політехнічний
інститут імені Ігоря
Сікорського»
orcid.org/0009-0007-
8371-7961
alinaromanenko0306@
gmail.com

1. Вступ

Право людини на судовий захист є одним із основоположних прав людини, гарантованих Конституцією України. Введення правового режиму воєнного стану в Україні вплинуло на всі сфери суспільного життя, зокрема і на систему правосуддя. Це зумовлює пошук новітніх механізмів забезпечення безперервного й ефективного функціонування адміністративного судочинства. Насамперед це стосується реалізації прав людини на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, безбар'єрного доступу до правосуддя та недопущення порушень закону під час здійснення адміністративного судочинства в період дії воєнного стану. Потреба в осмисленні діяльності адміністративного судочинства в умовах воєнного стану та приведення його у відповідність до вимог сучасності, зумовлюється реаліями часу й **актуалізує** тему цього дослідження.

Розгляд і вирішення адміністративних справ у мирний час і зараз значним чином відрізняється. Насамперед в аспекті спрощення процедури розгляду адміністративних справ, впровадження технологій цифровізації правосуддя. З іншого боку, це пов'язано з наслідками, які виникли через широкомасштабне збройне вторгнення країни-агресора на суверенну територію України. Крім того, прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» зумовило зміни до процесуального законодавства. Звідси виникає **мета** дослідити стан функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах правового режиму воєнного стану.

Ступінь наукового розроблення теми. Варто зауважити, що ця тематика є новою для досліджень, і комплексного вивчення досить мало, але окремі аспекти даного питання аналізувалися такими вченими, як О. С. Дяковський, А. Л. Паскар, Л. П. Амелічева, О. М. Нестеренко, О. Г. Привиденцев, Н. О. Дідик, В. В. Петрик, О. М. Росул та інші.

Методи. Емпіричну базу дослідження становлять нормативно-правові акти законодавства України, що регулюють здійснення адміністративного судочинства, законопроекти, судова практика, матеріали узагальнення судової практики, дані соціологічних і статистичних досліджень, матеріали засобів масової інформації та інтернет-ресурсів. Використано комплексний підхід, який передбачає використання загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-юридичних методів, зокрема історико-правовий, діалектичний, соціологічний та порівняльно-правовий методи дослідження.

Логіка уявлення дослідженого матеріалу передбачає розгляд функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах режиму воєнного стану для створення правових механізмів, які будуть більш ефективніше реалізовувати своєчасний розгляд і вирішення адміністративних справ.

2. Здійснення адміністративного судочинства в умовах правового режиму воєнного стану

Забезпечення та належний захист прав людини є одним із маркерів сучасного суспільства. Фундаментальною є теза про універсальність судового захисту та застосування судової процедури як ефективного механізму захисту прав людини. Зважаючи на це, доступність правосуддя є одним із запобіжників порушень прав людини та водночас засобом відновлення порушених прав і свобод. Без належного доступу до правосуддя неможливою є реалізація комплексу всіх інших прав.

З початком повномасштабного збройного вторгнення в Україну, 24.02.2022 Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану на території України» було введено воєнний стан на всій території України. Відповідно до статті 64 Конституції України під час дії особливого правового режиму можуть встановлюватися спеціальні обмеження прав і свобод людини та громадянина. Збройний напад на суверенну територію України призвів до окупації чи не третини території держави, унаслідок чого приблизно 20% судів не мали змоги здійснювати правосуддя («Як працює судова система під час війни?»).

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII, воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ЗУ «Про правовий режим воєнного стану», 2015).

Важливим аспектом у вищезазначеному нормативно-правовому акті є те, що у статті 26 закріплені фундаментальні положення щодо здійснення судочинства в період воєнного стану. Основними з них є те, що суди повинні діяти суто на підставі та у спосіб, визначений Конституцією України та законами України; правосуддя на території, де введено воєнний стан, здійснюється лише судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається; створення надзвичайних та особливих судів не допускається; забороняється скорочувати чи прискорювати будь-які форми судочинства; у тому випадку, коли суди, розміщені на території, де введено воєнний стан, об'єктивно не можуть здійснювати правосуддя за допомогою закону України, може бути змінена територіальна підсудність судових справ чи змінено місцезнаходження судів (ЗУ «Про правовий режим воєнного стану», 2015).

Члени Венеціанської комісії, до якої Україна приєдналася в 1996 році, акцентують увагу, що при надзвичайних правових режимах судова система має продовжувати гарантувати здійснення правосуддя. Функціонування правосуддя не повинно обмежуватися, за винятком ситуацій, коли виконання повноважень фактично неможливе (Привиденцев, 2022).

З початком збройної агресії проти України у 2014 році перед національною системою правосуддя постав ряд проблем, деякі з них потрібно було терміново вирішувати. Першочергово це стосувалося реалізації та доступності правосуддя як загальної правової гарантії людини і громадянина на судовий захист. Проте значна частина цих питань так і залишилася не вирішеною. У 2022 році з початком широкомасштабного збройного вторгнення їхня кількість лише збільшилася.

Станом на січень 2024 року знищено чи пошкоджено 131 будівлю суду (15 з них ущент знищені, 116 – пошкоджені). За даними Вищої ради правосуддя, станом на сьогодні не працюють 33 суди в Луганській області, 45 – в Донецькій, 27 – в АР Крим, 11 – у Харківській, 23 – у Запорізькій, два – у Херсонській, а також один суд – у Сумській області. Водночас суди, які розташовані близько до лінії розмежування, працюють в екстремальних умовах через постійні обстріли ворогом («Судочинство під час війни»).

Адміністративне судочинство відповідно до п. 1 ст. 2 КАС України здійснює справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень (Кодекс адміністративного судочинства України, 2005).

На думку голови Вищої ради правосуддя Григорія Усика, адміністративні суди відіграють провідну роль у забезпеченні верховенства права в державі, працюють у критичних умовах надмірного навантаження. Так, за даними 2023 року на розгляд до судів адміністративної юрисдикції надійшло

близько 900 тис. адміністративних справ («Нагальні питання діяльності адміністративних судів і проблеми правозастосування»).

Саме тому впроваджується особливий режим організації роботи судів, який передбачає розгляд невідкладних справ і зміну територіальної підсудності. Законодавець звертає увагу на те, що можливі ситуації, коли правосуддя не може бути здійснене на тій території, де діє правовий режим воєнного стану, і тому можливе застосування зміни територіальної підсудності справи.

3. Зміна територіальної підсудності

Так, відповідно до розпорядження Голови Верховного Суду України від 08.03.2022 № 2/0/9-22, було змінено підсудність справ, що розглядалися в Харківській і Чернігівській областях. Справи, які розглядалися судами в Харківській області, передані судам Полтавської області. Справи, що розглядалися в Чернігівській області, розподіляються між судами Черкаської та Київської областей (Козакевич, 2023).

Можна стверджувати, що питання зміни територіальної підсудності адміністративних справ у випадку ведення бойових дій досі залишається актуальним, адже розпорядженням Верховного Суду було перенесено судів близько з 10 областей, а саме: Запорізької, Миколаївської, Харківської, Херсонської, Чернігівської тощо. Але також є і позитивний результат, адже понад 45 судів змогли повністю відновити свою роботу на деокупованих територіях.

Щодо організаційного механізму зміни територіальної підсудності судових адміністративних справ у випадку неможливості виконання судом покладених на нього завдань, то це врегульовано ч. 7 ст. 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-19. Верховною Радою України були внесені зміни 03.03.2022, де зазначається, що в разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин (зокрема, у зв'язку з воєнним, надзвичайним станом, стихійним лихом чи активними військовими діями) територіальна підсудність справ може бути змінена за рішенням Вищої ради правосуддя за попереднім поданням Голови Верховного Суду України. Судова справа в такому випадку вирішуватиметься судом, найбільш територіально наближеним до суду, який припинив функціонування. Якщо Вища рада правосуддя не може здійснювати повноваження, питання про зміну підсудності, а також про передачу всіх справ вирішується безпосередньо розпорядженням Голови Верховного Суду (ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», 2016).

Також потрібно зазначити інші нормативно-правові акти, які були прийняті для забезпечення функціонування діяльності судочинства, а саме: Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо зміни підсудності судів, відповідно до якого встановлено особливий режим роботи й запроваджено відповідні організаційні заходи; рекомендації РСУ «Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні в умовах припинення повноважень ВРП та воєнного стану у зв'язку зі збройною агресією з боку РФ.

Умови воєнного часу спричинили необхідність прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» № 3633-IX від 11 квітня 2024 року. Наразі цей закон набув чинності. У контексті дослідження адміністративного судочинства в умовах воєнного стану прийняття цього закону має значення, оскільки доповнено ч. 1 ст. 20 п. 6 КАС України. Так, до предметної юрисдикції підсудні адміністративні справи за позовними заявами територіального центру комплектування та соціальної підтримки з приводу тимчасового обмеження громадян України у праві керування транспортним засобом під час мобілізації (ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку», 2024). Тому виникає ще одна категорія публічно-правових спорів, під час розгляду яких формуватиметься актуальна судова практика.

Крім того, у зв'язку з вищезазначеним нормативно-правовим актом також доповнено Кодекс адміністративного судочинства України статтею 283² щодо особливостей провадження у справах за позовними заявами територіального центру комплектування та соціальної підтримки з приводу тимчасового обмеження громадян України у праві керування транспортним засобом під час мобілізації. Ця законодавча новела передбачає у випадку невиконання громадянином України строки, встановлені Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», 1993), вимоги територіального центру комплектування та соціальної підтримки про виконання обов'язку (обов'язків) військовозобов'язаним, резервістам територіальний центр комплектування та соціальної підтримки звертається до суду з позовною заявою про застосування судом тимчасового обмеження такої особи у праві керування транспортним засобом під час мобілізації (ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку», 2024).

Заслуговує на увагу Проект Закону про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення підсудності справ за місцезнаходженням сторони, яка є внутрішньо переміщеною особою. Загальновідомо, що воєнний стан та окупація територій України змусили велику кількість громадян України переміститися всередині держави в більш безпечні місця (Проект Закону про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення підсудності справ за місцезнаходженням сторони, яка є внутрішньо переміщеною особою, 2023). Цей законопроект актуальний, оскільки на сьогодні постає проблема, що така категорія людей часто обмежується в доступі до правосуддя, зокрема й до адміністративного судочинства.

4. Щодо роботи адмінсудів в умовах правового режиму воєнного стану

Рішенням від 24 лютого 2022 року № 9 Рада суддів України звернула увагу всіх судів України, що навіть в умовах воєнного стану робота судів не може бути припинена, тобто не може бути обмежено конституційне право людини на судовий захист (Рішення Ради суддів України, 2022). Як зазначив голова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Михайло Смокович, лише наявності системи адмінсудів недостатньо для функціонування демократичної держави («Нагальні питання діяльності адміністративних судів і проблеми правозастосування»).

Аналізуючи здійснення адміністративного судочинства в сучасних умовах воєнного стану судовою спільнотою визначено, що «основні проблеми, які постали перед адміністративними судами: нові відносини між «суспільством та людиною» з однієї сторони та «владою» з іншої сторони, конфлікти, під час яких судам потрібно приймати рішення, враховуючи ключовий фактор сьогодення – «війна»; визначення підсудності у справах за позовами ВПО; нові категорії справ («Судочинство під час війни»).

Актуальними питаннями зараз залишаються дотримання строків звернення до суду, строків на апеляційне та касаційне оскарження, зупинення провадження у справі у зв'язку з перебуванням сторони у складі Збройних Сил України та належне повідомлення сторін про розгляд справи, вручення судового рішення (ВСУ «Особливості застосування процесуальних норм в адміністративному судочинстві в умовах воєнного стану»).

Альтернативою звернення учасників справи до суду з позовними заявами, скаргами й іншими визначеними законом процесуальними документами, оформленими в паперовій формі та підписаними безпосередньо учасником справи або його представником, є звернення з процесуальними документами в електронній формі з обов'язковим їх скріпленням власним електронним підписом учасника справи та подання такого документа через електронний кабінет. Однак найважливішим фактором є те, що використання ЄСІТС надає доступ громадянам до підсистем відеоконференцзв'язку, що дає технічну можливість взяти участь у судовому засіданні незалежно від місцезнаходження (Козакевич, 2023).

О. Привиденець наголошує на необхідності активного використання ресурсів «Електронного суду». Він вважає, що Україні варто звернути увагу на досвід Сінгапуру, де система електронної подачі документів діє ще з 2000 року (Привиденцев, 2022).

1 березня 2024 року було представлено Висновок № 26 (2023) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) «Рухаючись вперед: використання допоміжних технологій у судочинстві». Проект Ради Європи «Підтримка судової влади України в умовах війни та післявоєнного періоду» спільно з Верховним Судом. Як зазначив голова Офісу Ради Європи в Україні, розвиток допоміжних технологій і їх використання судовою

владою є неминучим процесом, особливо для України з огляду на вплив повномасштабної війни та надмірного навантаження на суддів («Офіс Ради Європи в Україні»). Потрібно зазначити, що у Висновку зосереджено увагу на питанні офіційного запровадження судових засідань у дистанційному форматі та внесення відповідних змін до процесуального законодавства.

Викликом для системи електронного судочинства було те, що офіційні вебпортали судової влади України були об'єктом хакерських атак агресора, і тому Державна судова адміністрація прийняла рішення про обмеження доступу до вебресурсу «Єдиний державний реєстр судових рішень» і до сервісів «Стан розгляду справ» та «Список справ, призначених до розгляду». Станом на 2024 рік вищезазначені ресурси вже відновили свою роботу. Проте органам влади потрібно більше сконцентрувати свою увагу на цьому питанні, адже хакерські атаки залишаються актуальними в аспекті ведення РФ гібридної війни і судові ресурси повинні бути більш захищені.

У контексті досліджуваного питання важливим фактом є те, що навіть в умовах воєнного стану національний законодавець намагається реформувати положення Кодексу адміністративного судочинства України, щоб якнайкраще пристосуватися до сучасних реалій. Наприклад, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» були внесені зміни до 45 статей КАС України, які вже набули чинності 21 лютого 2024 року (ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами»). Вважаємо, що такі законодавчі ініціативи є гарним шляхом забезпечення розвитку «Електронного суду» та гармонізації судової системи загалом. Зокрема, новелою вищезгаданого нормативно-правового акта є те, що відтепер обов'язковою є реєстрації для всіх юридичних осіб приватної форми власності у ЄСІТС, які є учасниками адміністративних справ.

5. Висновки

Проаналізувавши поточний стан функціонування адміністративного судочинства в умовах правового режиму воєнного стану, можна констатувати, держава не лише гарантує, що адміністративне судочинство не може бути обмеженим під час дії особливого режиму, а й здійснює практичні кроки щодо забезпечення доступності та безперервності правосуддя, щоб кожна людина могла ефективно захищати свої порушені права.

Функціонування адміністративного судочинства в сучасних умовах режиму воєнного стану характеризується тим, що режим конкретного адміністративного суду визначається індивідуально, адже це залежить від ситуації в певному регіоні. Отже, можна констатувати, що законодавець

враховує особливості дії правового режиму воєнного стану і вводить процедурні спрощення здійснення адміністративного судочинства та зміну територіальної підсудності адміністративних судів. У зв'язку з розширенням предметної підсудності щодо особливостей провадження у справах за позовними заявами територіального центру комплектування та соціальної підтримки з приводу тимчасового обмеження громадян України у праві керування транспортним засобом під час мобілізації виникає ще одна категорія публічно-правових спорів, під час розгляду яких формуватиметься новітня судова практика. Застосування електронного судочинства є ефективним засобом забезпечення здійснення безперервного функціонування адміністративного судочинства. У цьому аспекті потрібно забезпечити механізми інформаційної безпеки від кіберзагроз. На часі є питання створення правових механізмів, які будуть більш ефективніше реалізовувати справедливий, неупереджений і своєчасний розгляд та вирішення адміністративних справ, що передбачає доступність до правосуддя та дієвий захист прав, свобод та інтересів громадян.

Список використаних джерел:

1. Як працює судова система під час війни? Судова практика. URL: <https://surl.li/todzz> (дата звернення 23.12.2023).
2. = Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 23.04.2024).
3. Привиденцев О. Г. Особливості здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. Вип. 1 (42). С. 54–57.
4. Козакевич О. М. Доступність правосуддя у транзитивному суспільстві: сучасний вимір : монографія. Одеса : Юридика, 2023. 246 с.
5. Нагальні питання діяльності адміністративних судів і проблеми правозастосування: у Верховному Суді відбулася розширена робоча зустріч. URL: <http://surl.li/tocwo> (дата звернення 25.04.2024).
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 23.12.23).
7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення 23.04.2024).
8. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.11.1993 № 3543-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення 08.05.2024).
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку : Закон України від 11.04.2024 № 3633-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3633-20#Text> (дата звернення 08.05.2024).
10. Рішення Ради суддів України № 9 від 24 лютого 2022 р. URL: <http://surl.li/toech> (дата звернення 25.04.2024).
11. Жук А. Особливості застосування процесуальних норм в адміністративному судочинстві в умовах воєнного стану: презентація. Судова влада України. Верховний суд. 2023. Вебсайт URL: <http://surl.li/toedc> (дата звернення 25.04.2024).
12. Проект Закону про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо визначення підсудності справ за місцезнаходженням сторони, яка є

внутрішньо переміщеною особою, від 13.10.2023 № 10146. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42984> (дата звернення 25.04.2024).

13. Щодо рекомендацій з організаційних питань роботисуддів в умовах воєнного стану : рішення Ради суддів України від 05.08.2022 № 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0023414-22#Text> (дата звернення 25.04.2024).

14. Офіс Ради Європи в Україні: Презентовано новий Висновок Консультативної ради європейських суддів № 26 про використання допоміжних технологій у судочинстві. 2024. URL: <http://surl.li/tprca> (дата звернення 25.04.2024).

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами: Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення 25.04.2024).

References:

1. Jak pracuje sudova systema pid chas vijny? Sudova praktyka [How does the judicial system work in times of war? Judicial practice]. Retrieved from: <https://surl.li/todzz> [in Ukrainian].

2. Pro pravovyj rezhym vojennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12. 05.2015 № 389-VIII [On the legal regime of martial law: Law of Ukraine dated 12 May 2015 No. 389-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (access 23 April 2024) [in Ukrainian].

3. Pryvydencev O.Gh. Osoblyvosti zdijsnennja administratyvnogo sudochynstva v umovakh vojennoho stanu [Peculiarities of administrative proceedings under martial law]. Prykarpatskyj jurydychnyj visnyk, 2022. No 1(42). P. 54–57 [in Ukrainian].

4. Kozakevych O.M. Dostupnistj pravosuddja u tranzytyvnomu suspiljstvi: suchasnyj vymir [Accessibility of justice in a transitional society: modern dimension]. Odesa: Yurydyka, 2023 [in Ukrainian].

5. Naghaljni pytannja dijalnosti administratyvnykh sudiv i problemy pravozastosuvannja: u Verkhovnomu Sudi vidbulasja rozshyrena robocha zustrich [Urgent issues of administrative courts and problems of law enforcement: an extended working meeting was held in the Supreme Court]. Retrieved from: <http://surl.li/toewo> [in Ukrainian].

6. Kodeks administratyvnogo sudochynstva Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.07.2005 № 2747-IV [Administrative Judicial Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 6 July 2005 No. 2747-IV]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].

7. Pro sudoustrij i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1402-VIII [On the Judiciary and the Status of Judges: Law of Ukraine dated 2 June 2016 No. 1402-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].

8. Pro mobilizacijnu pidghotovku ta mobilizaciju: Zakon Ukrainy vid 21.11.1993 № 3543-XII [On mobilisation training and mobilisation: Law of Ukraine dated 21.10.1993 No 3543-XII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> [in Ukrainian].

9. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo okremykh pytanj prokhodzhennja vijsjkovoji sluzhby, mobilizaciji ta vijsjkovogho obliku: Zakon Ukrainy vid 11.04.2024 № 3633-IX, nabyraje chynnosti [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Certain Issues of Military Service, Mobilisation and Military Registration: Law of Ukraine dated 11.04.2024 No. 3633-IX, entered into force]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3633-20#Text> [in Ukrainian].

10. Rishennja Rady suddiv Ukrainy vid 24.02.2022 № 9 [Decision of the Council of Judges of Ukraine dated 24 February 2022 No. 9]. Retrieved from: <http://surl.li/toech> [in Ukrainian].

11. Zhuk A. Osoblyvosti zastosuvannya procesualnykh norm v administratyvnomu sudochynstvi v umovakh voennogho stanu: Verkhovnyj sud [Supreme Court: Peculiarities of application of procedural rules in administrative proceedings under martial law]. *Sudova vlada Ukrainy. Verkhovnyj sud*, 2023. Retrieved from: <http://surl.li/toedc> [in Ukrainian].

12. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do Cyvilnogho procesualnogho kodeksu Ukrainy, Ghospodarsjkogho procesualnogho kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnogho sudochynstva Ukrainy shhodo vyznachennja pidsudnosti sprav za misceznakhodzhennjam storony, jaka je vnutrishnjo peremishhenoju osoboju, vid 13.10.2023 № 10146 [Draft Law on Amendments to the Civil Procedure Code of Ukraine, the Commercial Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine on Determining the Jurisdiction of Cases at the Location of a Party Who is an Internally Displaced Person dated 13.10.2023 No. 10146]. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42984> [in Ukrainian].

13. Shhodo rekomendacij z orhanizacijnykh pytanj robotysuddiv v umovakh voennogho stanu: Rishennja Rady suddiv Ukrainy vid 05.08.2022 № 23 [On recommendations on organisational issues of judges' work under martial law: Decision of the Council of Judges of Ukraine dated 05.08.2022 No. 23]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0023414-22#Text> [in Ukrainian].

14. Ofis Rady Jevropy v Ukraini: Prezentovano novyj Vysnovok Konsuljatyvnoji rady jevropejsjkykh suddiv № 26 pro vykorystannja dopomizhnykh tekhnologhij u sudochynstvi [Council of Europe Office in Ukraine: Presentation of the new Opinion of the Advisory Council of European Judges No. 26 on the use of assistive technologies in judicial proceedings]. Retrieved from: <http://surl.li/tpcpa> [in Ukrainian].

15. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo obov'jazkovoji rejestraciji ta vykorystannja elektronnykh kabinetiv v Jedynij sudovij informacijno-telekomunikacijnij systemi abo jiji okremij pidsystemi (moduli), shho zabezpechuje obmin dokumentamy: Zakon Ukrainy № 3200-IX vid 29.06.2023 r. [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Mandatory Registration and Use of Electronic Offices in the Unified Judicial Information and Telecommunication System or its Separate Subsystem (Module) Enabling Document Exchange: Law of Ukraine dated 29.06.2023 No 3200-IX]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> [in Ukrainian].

ANALYSIS OF THE FUNCTIONING OF ADMINISTRATIVE JUSTICE IN THE CURRENT CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Olesia Kozakevych,

PhD in Law, Senior Lecturer at the Department of Information, Commercial and Administrative Law of the National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
orcid.org/0000-0002-5528-7008
ol.mk.2019@gmail.com

Alina Romanenko,

Third-year Student at the Faculty of Sociology and Law of the National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
orcid.org/0009-0007-8371-7961
alinaromanenko0306@gmail.com

Purpose. *The purpose of the article is to analyse the peculiarities of the functioning of administrative court proceedings under the current legal regime of martial law.*

Methods. *The methodology of the article is based on the use of general scientific, interdisciplinary and special legal methods of cognition, including historical and legal, dialectical, sociological and comparative legal methods. These methods, in combination with the scientific principles of comprehensiveness of research, objectivity, scientific rigour and validity, provided a comprehensive study of the functioning of administrative justice under modern martial law.*

Results. *The article emphasises that without proper access to justice, it is impossible to exercise a wide range of human rights. Having analysed the functioning of the judicial system, it can be noted that at the beginning of the full-scale invasion, there was a problem with the administrative proceedings in the occupied territories. However, the judicial system was able to cope with the challenges of reality and began to work in a modified format that takes into account the peculiarities of martial law. The author analyses the relevant legal acts adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine, recommendations of the Supreme Court and the Council of Judges of Ukraine aimed at ensuring accessibility and continuity of administrative proceedings under martial law. It is argued that the functioning of administrative proceedings under martial law should continue, in particular, the consideration of administrative cases and their resolution should continue. The author emphasises that practical steps should be taken to improve the situation in the field of administrative justice, which the Parliament is trying to eliminate by adopting amendments to legislation. It is proved that changing the territorial jurisdiction of courts affects the functioning and accessibility of justice for citizens.*

Conclusions. *The functioning of administrative court proceedings under the current martial law regime is characterised by the fact that the regime of a particular administrative court is determined individually, since it depends on the situation in a particular region. Accordingly, it can be stated that the legislator takes into account the peculiarities of the martial law regime and introduces procedural simplifications of administrative proceedings and changes in the territorial jurisdiction of administrative courts. In connection with the expansion of the subject matter jurisdiction in relation to the specifics of proceedings on claims filed by the territorial recruitment and social support centre regarding the temporary restriction of Ukrainian citizens' right to drive a vehicle during mobilisation, another category of public law disputes arises, in the course of which the latest case law will be formed. The use of e-justice is an effective means of ensuring the continuous functioning of administrative proceedings. In this regard, it is necessary to ensure information security mechanisms against cyber threats. The issue of creating legal mechanisms that will more effectively implement fair, impartial and timely consideration and resolution of administrative cases, including access to justice and effective protection of the rights, freedoms and interests of citizens, is also relevant.*

Key words: access to justice, administrative process, e-court, UJITS, jurisdiction, territorial, subject matter jurisdiction, mobilisation, administrative case.